

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΟΙ ΚΑΜΠΑΝΕΣ ΔΥΟ ΝΑΩΝ ΤΟ «ΡΟΛΟΪ» ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ ΤΟΥ 1951 Άπό τό άρχείο τής έφημερίδας *Έλευθερία* Λάρισας

Άπό τά χρόνια τής Τουρκοκρατίας ή Λάρισα διέθετε δημόσιο ρολόι. Όχι στί μορφή, πού γνωρίζουμε σήμερα, αλλά μέ καμπάνες. Για πρώτη φορά μπήκαν ώροδείκτες-λεπτοδείκτες τό 1924¹, όταν κατασκευάστηκε τό σύγχρονο, για τίν έποχή, έξάπλευρο ρολόι στόν γνωστό χώρο του λόφου τής Ακρόπολης. Τό ρολόι αυτό γκρεμίστηκε άπό τόν καταστροφικό σεισμό τής 1ης Μαρτίου 1941. Η πόλη για 13 χρόνια έμεινε χωρίς ρολόι, μέχρι τό 1954, όποτε κατασκευάστηκε ό έμβληματικός «Καραθάνος». Τό ρολόι αυτό γκρεμίστηκε τόν Σεπτέμβριο του 1992, για νά άποκαλυφθεί τό άρχαιο θέατρο τής Λάρισας. Άπό τότε, δέν κατασκευάστηκε άλλο. Μέ τό πέρασμα τών χρόνων, οι προτεραιότητες τής Λάρισας άλλαξαν, ή άναγκαιότητα ή μή του ρολογιού ήταν υπό συζήτηση. Άν καί μέχρι σήμερα βρίσκεται, κατά καιρούς, στά «ύπόψη» άπό τίν έκάστοτε δημοτική Άρχή...

Η έλλειψη δημόσιου ρολογιού μετά τίν άποχώρηση τών ναζί Γερμανών κατακτητών, στίς 23 Όκτωβρίου 1944, άρχισε νά άπασχολεί έντονα τούς κατοίκους τής. Η οικονομική ζωή επανερχόταν σιγά-σιγά. Ό κόσμος πήγαινε στίς δουλειές του καί στίς βάρδιες τών έργοστασιών. Η άνάγκη νά γνωρίζουν τίν ώρα οι εργαζόμενοι, για τί μεσημβρινή διακοπή, προέκυψε έντονη. Στίς 5 Νοεμβρίου 1951 τό δημοτικό συμβούλιο Λάρισας, επί δημάρχου Δ. Καραθάνου, συζήτησε τό θέμα του νέου ρολογιού². Τό πρόβλημα τής σήμανσης τών ώρών, τουλάχιστον τίς μεσημβρινές ώρες, προέκυψε άμεσο. Μέχρι νά κατασκευαστεί

¹ Νικ. Παπαθεοδώρου «Τό προπολεμικό ρολόι», έφημερίδα *Έλευθερία* Λάρισας, στίλη «Μιά εικόνα, χίλιες λέξεις», 29 Σεπτεμβρίου 2018.

² Έφημερίδα *Έλευθερία*, 7 Νοεμβρίου 1951.

καινούριο ρολόι, θά περνούσαν χρόνια. Ήπρεπε νά βρεθεί κάποια λύση. Τότε, ό δημοτικός σύμβουλος Ναούμ Ώρολογόπουλος, έριξε τήν ιδέα... Νά χρησιμοποιηθεί ή καμπάνα του μητροπολιτικού ναού του Αγίου Αχιλλίου (στή γνωστή «παράγκα»), γιά νά σημαίνει τί 12η μεσημβρινή! Εΐχαν προηγηθεί αιτήματα εργατών και εργατριών τής πόλης, γιά νά χτυπά ή καμπάνα τής μητρόπολης, στίς 12 κάθε μεσημέρι. Ή πρόταση του δημοτικού συμβούλου έγινε δεκτή και ό Δήμος ανέλαβε νά κάνει τό σχετικό έγγραφο στή μητρόπολη, ώστε νά επιτρέψει τήν κωδωνοκρουσία τής 12ης μεσημβρινής.

Στίς 7 Νοεμβρίου 1951³ ό δήμαρχος Δημ. Καραθάνος επικοινωνήσε μέ τόν αρχιμανδρίτη Δωρόθεο Βασιλά⁴ και του έθεσε τό αίτημα γιά τήν καμπάνα του μητροπολιτικού ναού. Ό αρχιμανδρίτης συμφώνησε άμέσως και, επιπροσθέτως, πρότεινε νά σημαίνει ταυτοχρόνως και ή καμπάνα του ναού τής Ζωοδόχου Πηγής στους Άμπελόκηπους (Ταμπάκικα). Κι αυτό, επειδή ό ναός αυτός βρισκόταν πίο κοντά στά εργοστάσια τής περιοχής. Εΐπε στον δήμαρχο ότι θά επικοινωνήσει μέ τόν μητροπολίτη Λαρίσης Δωρόθεο και θά του ζητήσει τήν έγκριση, ώστε άμέσως νά εφαρμοστεί αυτή ή λύση. Πράγματι, ό αρχιμανδρίτης τηλεφώνησε στον μητροπολίτη Δωρόθεο, ό οποίος βρισκόταν εκτός Λάρισας και εκείνος δέχτηκε ευμενώς τήν πρόταση. Ή εφαρμογή του μέτρου τής κωδωνοκρουσίας⁵ άρχισε άμεσα, τήν Παρασκευή 9 Νοεμβρίου 1951.

Στίς 16 Νοεμβρίου 1951 δημοσιεύτηκε⁶ χρονογράφημα του δημότη Χριστ. Ν. Χριστοδούλου, ό οποίος τόνιξε τήν αναγκαιότητα νά κατασκευαστεί ρολόι τής πόλης και ότι οι καμπάνες είναι υποκατάστατο. Άνέφερε δέ και τά έξής: «...Κάτι παρεμφερές συμβαίνει και μέ τίς αποφασισθείσες κωδωνοκρουσίες των εκκλησιών, πού θά εκτελοϋν καθήκοντα ωρολογίου μερικώς, έλλείψει ωρολογίου τής πόλεως. Ήγιναν βλέπετε κι οι καμπάνες των εκκλησιών αναπληρωτάι, υποκατάστατα ωρολογίων. Άλλά και άνεκαθεν οι κώδωνες των εκκλησιών πού σημαίνουν τόν έωθινόν ορθρον και τόν έσπερινόν χρησιμεϋουν γιά πολύ κόσμο και ως ωρολόγιον γιά νά παίρνει κανείς κάποια ιδέα, χονδρικώς, τί ώρα διαβαίνει. Οι καμπάνες λοιπόν τώρα των εκκλησιών, επιστρατεύτηκαν έλλείψει ωρολογίου τής πόλεως γιά νά σημαίνουν τήν μεσημβριάν και τήν ένεκα

---

³ Έφημερίδα *Έλευθερία*, 8 Νοεμβρίου 1951.

⁴ Ό αρχιμανδρίτης Δωρόθεος Βασιλάς ήταν ιεροκήρυκας τής Μητροπόλεως Λαρίσης. Τό 1952 χειροτονήθηκε μητροπολίτης Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου και τό 1957 έξελέγη μητροπολίτης Θηβών και Λεβαδείας (Ιστοσελίδα Τεράς Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας).

⁵ Έφημερίδα *Έλευθερία*, 9 Νοεμβρίου 1951.

⁶ Έφημερίδα *Έλευθερία*, 16 Νοεμβρίου 1951.

1983. Άγιος Ἀχίλλιος, παλιό κωδωνοστάσιο.

ταύτης διακοπὴν τῆς ἐργασίας διὰ τὸ μεσημβρινόν φαγητόν κλπ. Πάλι καλὰ, πού δὲν ἐπεστρατεύθησαν αἱ σειρῆνες τῶν “συναγερωμῶν” κατὰ τὶς φρικαλέες, τὶς καταστροφικὲς, τὶς θανατηφόρες ἐχθρικὲς ἀεροπορικὲς ἐπιδρομὲς τῶν Ἰταλογερμανῶν, αἱ σειρῆνες μὲ τὸν ἀπαίσιον κρωγμόν τους, μὲ τὸ ἀνατριχιαστικὸ σκούξιμο, μὲ τὰ συνταρακτικὰ οὐρλιάσματά τους, πού μερικοὶ τότε τὶς παρομοίαζαν σάν σάλπιγγες τῆς “δευτέρας παρουσίας”, τῆς φοβερῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως κ.λπ. Ὡστόσο ὅμως ἡ ἀνάγκη ὥρολογίου τῆς πόλεως εἶναι καταφανὴς καὶ δὲν δύναται ἐπὶ μακρόν ν’ ἀναπληρωθῆ, οὔτε μὲ κωδωνοκρουσίες τῶν ἐκκλησιῶν, οὔτε μὲ σειρῆνες κ.λπ. Ἀνάγκην τοῦ ὥρολογίου τῆς πόλεως δὲν ἔχουν μόνον οἱ ἐργάτες τῶν ἐργοστασίων, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς ἄλλα σημεῖα τῆς πόλεως ἐργαζόμενοι, εἴτε χειρωνακτικῶς, εἴτε διανοητικῶς καὶ γενικὰ λίγο-πολύ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως...». Στὶς 21 Νοεμβρίου 1951 δημοσιεύτηκε στὴν ἐφημερίδα ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ δημάρχου Δ. Καραθάνου, στὴν ὁποία ἀνέλυε τὶς ἐνέργειές του γιὰ νὰ γίνῃ τὸ ρολοῖ. Σὲ αὐτὴ ἀποκάλυπτε, γιὰ πρώτη φορά, ὅτι δὲν εἶναι οἰκονομικὸ τὸ θέμα ἀνέγερσης τοῦ ρολοιοῦ, ἀλλὰ προβλέπεται νὰ τοποθετηθῆ ρολοῖ, πολὺπλευρο, στὸ κωδωνοστάσιο, τοῦ προσεχῶς ἀνεγειρόμενου μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου στὸ Φρούριο. «Συνεπῶς, δὲν εἶναι συγχωρητέα ἢ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χώρου σχεδόν καὶ εἰς ἀπόστασιν μόλις ἑκατὸ μέτρων, συνύπαρξις καὶ λειτουργία δύο τοιούτων ὥρολογίων, τὸν αὐτὸ σκοπὸν ἐκπληρούντων».

Ένα χρόνο μετά, στις 16 Νοεμβρίου 1952⁷, ο δήμαρχος ανακοίνωσε ότι θα εισαχθεί προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο το θέμα της κατασκευής του ρολογιού της πόλης. Τα σχέδια είχαν καταρτισθεί πρό διετίας από τη μηχανική υπηρεσία του Δήμου. Σέ απάντηση αυτής της ανακοίνωσης ο τέως δημοτικός σύμβουλος Βασίλειος Θεοδώρου, μέ επιστολή του στην εφημερίδα⁸, αναφέρει ότι η σύλληψη της ιδέας για τήν ανέγερση του ρολογιού στό Φρούριο έγινε από τήν απελευθερωτή δημοτική Αρχή. Είχαν ανατεθεί στον πολιτικό μηχανικό Νικόλαο Μίχο τό σχέδιο καί η μελέτη, ό όποιος τά ανέλαβε δωρεάν. Όλα αυτά υπάρχουν στην υπηρεσία του Δήμου καί τό έργο θά είχε γίνει, άν δέν μεσολαβούσαν οι εκλογές.

Στις 22 Ιανουαρίου 1953⁹ τό δημοτικό συμβούλιο επικύρωσε τήν ανάληψη κατασκευής του ρολογιού από τόν Μ. Γκαράνη καί τό έργο πήρε τόν δρόμο του. Οι εργασίες κατασκευής άρχισαν στις 14 Φεβρουαρίου 1953¹⁰. Στις αρχές Μαρτίου του 1954¹¹ μεταφέρθηκαν στή Λάρισα τά μηχανήματα του ρολογιού καί άρχισε η εγκατάστασή τους. Στό μεταξύ, ό δήμαρχος Δημ. Καραθάνος ήταν ήδη κληνής από τόν Φεβρουάριο του 1954, μέ προβλήματα καρδιάς. Η δοκιμαστική λειτουργία του ρολογιού ξεκίνησε στά μέσα Μαρτίου 1954, όποτε ακούστηκαν σε όλη τήν περιοχή οι πρώτοι χτύποι της καμπάνας του. Ό δήμαρχος Δημ. Καραθάνος απεβίωσε στις 17 Μαρτίου 1954. Όμως πρόλαβε νά ακούσει τούς πρώτους δοκιμαστικούς ήχους του ρολογιού της πόλης, μας καί τό σπίτι του βρισκόταν πολύ κοντά, πάνω στον λόφο. Κατά συγκυρία, τήν ημέρα θανάτου του η εφημερίδα έγραφε σε σχόλιο της, στή στήλη «Πενιές»: «Από μέρες τώρα ακούγεται, από τί μιά άκρη μέχρι τήν άλλη της πόλεως, ό γλυκύς ήχος του ώρολογίου, πού τοποθετείται εις τόν ανεγερθέντα πύργον του Φρουρίου καί του όποιου η δοκιμαστική λειτουργία γίνεται υπό των ειδικών. Έτσι η Λάρισα αποκτά καί πάλιν τό ώρολόγι της, πού για πολλά χρόνια ήταν ένας από τούς καλούς συντρόφους της. Καί αυτό όφείλει εις τόν αγαπητόν της δήμαρχον κ. Δημ. Καραθάνον, ό όποιος προς λύπην όλων, εξακολουθεί νά παραμένει στό κρεβάτι του πόνου».

Δέν ξέρουμε μέχρι πότε ακριβώς εφαρμόστηκε τό μέτρο της κωδωνοκρουσίας ως ρολογιού της πόλης. Τό σίγουρο είναι ότι από τόν Μάρτιο του 1954, όποτε άρχισε νά λειτουργεί ό «Καραθάνος» στό λόφο της Ακρόπολης, οι καμπάνες-«ρολόγια» είχαν περάσει στό παρελθόν.

⁷ Εφημερίδα *Ελευθερία*.

⁸ *Ελευθερία*, 20 Νοεμβρίου 1951.

⁹ *Ελευθερία*, 24 Ιανουαρίου 1953.

¹⁰ *Ελευθερία*, 15 Φεβρουαρίου 1953.

¹¹ *Ελευθερία*, 5 Μαρτίου 1954.